

Světová obchodní organizace (World Trade Organization, WTO) je největší globální hospodářská organizace.

Jedná se o jediný **mezivládní orgán, který řeší světovou obchodní politiku.**

Její účelem je především:

- **Regulace a rozvoj mezinárodního obchodu**
- **Rovnost v rámci otevřeného světového trhu**
- **Nestranné urovnávání obchodních sporů mezi členskými zeměmi.**

WTO poskytuje právní, politický a ekonomický mechanismus, kterým členské země redukuje vzájemné obchodní bariéry,

spravuje obchodní dohody které jsou v jejím legislativním portfoliu,

poskytuje platformu pro jednání o mezinárodní obchodní spolupráci,

monitoruje národní obchodní politiky členských zemí

a spolupracuje s dalšími členskými organizacemi.

WTO vznikla 1.1. 1995 a sídlí v Ženevě ve Švýcarsku. V současné době má 164 členů.

Úředními jazyky WTO jsou angličtina, francouzština, španělština a neformálně italština.

Generální ředitelkou WTO je Ngozi Okonjo-Iwealová, bývalá ministryně financí Nigérie.

WTO měla roku 2018 cca 640 zaměstnanců pracujících převážně v sekretariátu organizace.

Rozpočet WTO činí ročně cca 200 mil. Švýcarských franků (cca 220 mil. am. dolarů).

Největším přispěvatelem do rozpočtu WHO jsou USA následované ČLR a SRN.

Počátky historie WTO sahají do roku 1944, kdy se ve státě New Hampshire v USA odehrává mezinárodní Brettonwoodská konference, jejímž výsledkem je vytvoření Mezinárodního měnového fondu a Světové banky (resp. Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj).

V rámci této konference tlačí nově založená OSN na vytvoření ryze obchodní Mezinárodní světové organizace (ITO), k jejímuž vzniku však v důsledku neshod při vyjednávání nikdy nedojde.

Namísto ITO vchází k 1.1. 1948 v platnost umírněnější mezinárodní Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT), smluvní předchůdce WTO.

Druhá polovina 20. století se nese ve znamení vyjednávání o volném globálním obchodu, tzv. vyjednávacích kol.

V pořadí osmé vyjednávací kolo, tzv. uruguayské, přináší v letech 1986 až 1994 mezinárodní shodu na potřebě liberalizace mezinárodního obchodu minimalizace protekcionismu.

Dochází k nalezení shody na vytvoření Světové obchodní organizace, jejíž ustavující smlouva je podepsána na vrcholném setkání v Marrakéši v roce 1994.

V rámci tohoto setkání jsou rovněž přijaty první cíle WTO, a sice: globálně snížit nezaměstnanost, zvýšit produkci, zlepšit životní úroveň a dosáhnout co nejefektivnějšího nastavení nabídky a poptávky na světovém trhu.

Smlouva GATT zůstává nadále integrální součástí právního řádu WTO.

Současné, tzv. katarské kolo vyjednávání v rámci WTO si klade za cíl především eliminovat zbývající obchodní bariéry a usilovat o větší zapojení rozvíjejících se, zejména asijských ekonomik do mezinárodního obchodu.

Rok 2001 znamená zlom v historii mez. obchodu, když je do WTO přijata Čína, která svoje členství ve WTO využije k prudké expanzi svojí ekonomiky, často na úkor západních hospodářství, především toho amerického.

Roku 2013 je přijat tzv. balíček z Bali, který přináší Dohodu o usnadnění obchodu.

Smluvní základ WTO představuje kromě Dohody o ustavení WTO trojice pilířů WTO, a sice:

- Dohoda GATT, která pokrývá oblast obchodu se zbožím
- Dohoda GATS, která pokrývá oblast obchodu se službami
- Dohoda TRIPS, která pokrývá otázky práv duševního vlastnictví,

dále pak Ujednání o řešení sporů a Mechanismus přezkumu obchodních praktik členů WTO.

Základní principy jednání ve WTO představují:

1. Zásady nediskriminace
  - a) Princip doložky nejvyšších výhod, který zajišťuje, že se všemi členy WTO je zacházeno stejně
  - b) Princip národního zacházení, který stanovuje, že v přístupu na trh není činěn rozdíl mezi domácími a zahraničními dodavateli
2. Zásady předvídatelnosti, stability a transparentnosti, které stanovují, že obchodní partneři se mohou spolehnout na právní závaznost a dlouhodobou neměnnost obchodních pravidel
3. Rozvojový princip, který zajišťuje podporu rozvoje a ekonomických reforem rozvíjejících se ekonomik.

Mezi dohody v rámci WTO se řadí:

1. Mnohostranné dohody, tj. právní texty závazné pro všechny členy WTO
2. Vícestranné dohody, tj. právní texty závazné jen pro některé členy WTO
3. Listiny koncesí, tj. závazné podmínky pro vstup na trh každého člena WTO

Orgány WTO představují:

1. Konference ministrů
2. Generální rada WTO
3. Pracovní orgány v rámci Generální rady
4. Sekretariát WTO
5. Těleso a Mechanismus pro řešení obchodních sporů mezi členskými státy

ČSR je roku 1947 signatářem dohody GATT, ČR je zakládajícím státem WTO.

Všechny členské státy EU jsou u WTO reprezentovány jednotným zastoupením EU. Je to z důvodu, že se jedná o společnou obchodní politiku, v níž má EU výlučnou pravomoc, tudíž pouze orgány EU mohou přijímat legislativní akty v této oblasti. Orgánem činným v této oblasti je Evropská komise.

Dohody a ujednání WTO jsou hlavní smluvní rámec, v němž ČR realizuje svou obchodní politiku.

Celá EU včetně ČR je z hlediska WTO považována za jeden obchodní celek.

Mezi aktuální otázky řešené v rámci WTO lze zařadit problematiku obchodního konfliktu mezi USA, EU a ČLR, prognózu vývoje mezinárodního obchodu či debatu o sankcionování či přímo vystoupení Ruska z WTO kvůli válce na Ukrajině.

V rámci kritiky WTO často zaznívá problém neslučitelnosti hospodářských zájmů bohatých a rozvojových ekonomik ve WTO a rozevírání nůžek mezi bohatými a chudými ekonomikami v rámci WTO. Problematický je rovněž fenomén offshoringu, podpořeného vstupem ekonomik s levnou pracovní silou do WTO na počátku 21. století.

<https://www.wto.org/> - oficiální webové stránky WTO

<https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/spolecna-obchodni-politika-eu/svetova-obchodni-organizace/zakladni-informace/zakladni-informace-k-wto-a-dda--7894/> - informativní portál Ministerstva průmyslu a obchodu ČR

<https://www.mzp.cz/cz/svetova-obchodni-organizace> - informativní portál Ministerstva životního prostředí ČR